

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΜΕΝΤΑΚΗΣ: «Χωρίς γερά θεμέλια δεν υπάρχει γερό οικοδόμημα»

Πηγή: ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ Σελ.: 1,104 Ημερομηνία έκδοσης: 08-12-2024
Αρθρογράφος: Επιφάνεια : 1093.38 cm² Κυκλοφορία: 32170
Θέματα: ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Missing Image

Γιώργος Κουμεντάκης
Καλλιτεχνικός διευθυντής ΕΛΣ
→ **B2** ΣΕΛ. 32

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΠΙΘΙΟΝΙΔΗΣ

Ο συνθέτης **Γιώργος Κουμεντάκης** στοχάζεται πάνω στη ζωή και στον θάνατο με αφορμή την παρουσίαση του ιδιαίτερου έργου του «Το ισοκράτημα ενός μεσσήλικα» από την ΚΟΘ

«Χωρίς γερά θεμέλια δεν υπάρχει γερό οικοδόμημα»

Στον Κοσμό Βίδο

Η τριφερή, μελαγχολική, αισθαντική παρατήρηση του χρόνου που περνά με ό,τι μας παίρνει και με όσα μας χαρίζει, κυρίως με το πολύτιμο δώρο της ωριμότητας. Κάπως έτσι θα μπορούσαμε να συνοψίσουμε «Το ισοκράτημα ενός μεσσήλικα - Κοντοέρτο αρ. 4 για πιάνο, κουαρτέτο σαξοφώνων και ορχήστρα εγχόρδων» του **Γιώργου Κουμεντάκη**, έργο που τώρα παρουσιάζεται και ηχογραφείται από την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης. «Μια προσωπική εγολόγηση, κάτι σαν αυτοβιογραφία» το χαρακτηρίζει ο ίδιος ο συνθέτης, συμπληρώνοντας χαρακτηριστικά «αν από τα 170 έργα που έχω γράψει μέχρι σήμερα έπρεπε να διαλέξω τα τρία καλύτερα, το “Ισοκράτημα” θα ήταν οι γουργο ανάμεσά τους».

Τι σας κάνει να το αγαπάτε και να το ξεχωρίζετε;
«Οι καταστάσεις, η εσωτερική ανάγκη, οι σκέψεις και οι συνθήκες που το δημιούργησαν. Το έγραφα το 2009. Κρατούσα τότε κάτι σαν ημερολόγιο, όπου σημείωνα τα SMS που λάμβανα στο κινητό μου».

Γιατί;
«Περισσότερο για να θυμάμαι το παρελθόν. Προέκυψε έτσι ένας “διάλογος” που προξένησε το ενδιαφέρον μου. Ήταν η εποχή που είχαμε σταματήσει να επικοινωνούμε με επιστολές. Να όμως που ξαφνικά αρχίζαμε να επικοινωνούμε και πάλι γραπτά. Ξαναδιαβάζοντας εκείνα τα SMS παρατήρησα πως όσο μεγαλώνω, εγώ και οι φίλοι μου, αλλάζε η θεματολογία μας. Αρχίζαμε να ασχολούμαστε με πράγματα που αφορούσαν περισσότερο τη μεσαία ηλικία, την ηλικία μας, το ενδιάμεσο στάδιο όπου δεν έχει τη νεότητα αλλά ούτε και το γήρας.

Βρισκόμουν ακόμα στην Τήνο, τον τόπο όπου πέρασα όλα αυτά τα πολύ δημιουργικά χρόνια της ζωής μου. Προσπάθησα να αποτυπώσω τις σκέψεις μου για τον κόσμο των μεσσήλικων που πλέον με περιλάμβανε. Και γεννήθηκε το “Κοντοέρτο αρ. 4 για πιάνο, κουαρτέτο σαξοφώνων και ορχήστρα εγχόρδων”. Περιέργως συνδυασμός, όχι;».

Η ιδέα με το ισοκράτημα, τη σταθερή συνήχηση του ίδιου που συνοδεύει τη μελωδία στη βυζαντινή μουσική, πώς προέκυψε;
«Στην Τήνο ασχολήθηκα με κύκλους έργων, καθένas εκ των οποίων περιλαμβάνει αρκετά κομμάτια. Έτσι ως ποιητή προέκυψε και το “Tyrewriter Tune”. “Το ισοκράτημα ενός μεσσήλικα” είναι το πρώτο έργο ενός κύκλου με ισοκρατήματα. Τι έκανα; Χρησιμοποίησα το ισοκράτημα με τον τρόπο που λειτουργεί και στο βυζαντινό μέλος, ως θεμέλιο της σύνθεσης. Το θεμέλιο για να κτίσω τις σκέψεις μου μέσα από έναν έντονο διάλογο μεταξύ του πιάνου, της ορχήστρας εγχόρδων και του κουαρτέτου σαξοφώνων. Αν δεν έχεις γερά θεμέλια, δεν υπάρχει γερό οικοδόμημα, έτσι δεν είναι;».

Εν προκειμένω, τι εννοείτε όταν μιλάτε για θεμέλια;
«Αυτά τα θεμέλια μπορεί να είναι η πίστη».

“**Υπάρχει μια λύτρωση μέσα από αυτή τη διαδικασία, τη συνάντηση πάνω από το τραπέζι ή τη στιγμή που όλοι μαζί τραγουδάμε**»

«Με ενδιαφέρει η μέθεξη, η βαθιά ενδοσκόπηση, ο μαγικός συντονισμός του ακροατή και των μουσικών τις φορές που συμβαίνει» τονίζει στο «Βήμα» ο Γιώργος Κουμεντάκης

Τι σας έσπρωξε να ανατρέξετε σε αυτές τις εικόνες;

«Η ανάγκη της επιστροφής στην αγνότητα, η ανάγκη μιας λύτρωσης, θα έλεγα. Γιατί υπάρχει μια λύτρωση μέσα από αυτή τη διαδικασία, τη συνάντηση πάνω από το τραπέζι ή τη στιγμή που όλοι μαζί τραγουδάμε. Εγώ αυτή τη μουσική συνάντηση τη συμπύκνωσα σε μια cadenza που παίζει το πιάνο. Και στη συνέχεια έρχεται ένα μέλος που το κάνουν οι ίδιοι οι μουσικοί με τις φωνές τους. Έτσι ολοκληρώνεται το “Ισοκράτημα”, “φεύγει” μεταφυσικά. Με τις φωνές να αντηχούν με τρόπο αέρινο προς τον ουρανό».

Τελικά τι επιδιώκετε με αυτό το έργο;

«Ό,τι με όλα μου τα έργα. Με ενδιαφέρει η μέθεξη, η βαθιά ενδοσκόπηση, ο μαγικός συντονισμός του ακροατή και των μουσικών τις φορές που συμβαίνει. Τότε που ακούγοντας ένα έργο σχεδόν βυθίζεσαι στο άπειρο, που δεν ακούγεται ούτε ψήθυρος ούτε ανάσα στην αίθουσα, μόνο η μουσική. Αυτή την εσωτερικότητα, αυτή την ενδοσκόπηση αναζητώ και με το “Ισοκράτημα”».

Αν δεν εκφραζόσασταν μέσα από τη μουσική και έπρεπε να διηγηθείτε στους ακροατές την ιστορία σας, να εξηγήσετε με λόγια αυτά που λέτε στο “Ισοκράτημα”, πώς θα το επικοινωνούσατε;

«Θα τους έλεγα να αφήσουν τη ζωή τους να κυλήσει. Να αφηθούν στη ροή της. Να αφήσουν τη ζωή να πάρει τον δρόμο της, να τους οδηγήσει προς το αήριο και τελικά προς τα εκεί όπου πηγαίνουμε κάποια στιγμή όλοι. Αυτή είναι η διαδρομή από τη στιγμή που γεννιέσαι. Ξέρω, είναι δύσκολο να το διαχειριστείς. Όμως αυτό θα ήθελα κι εγώ, να προχωρώ μέσα από μια διαδικασία ωρίμασης και αυτογνωσίας και να καταφέρω στο τέλος να έχω έναν ουσιαστικό και όσο γίνεται πιο συνειδητό θάνατο. Εχω δει να το καταφέρνουν οι άνθρωποι που έχουν προσφέρει πολύ στη ζωή τους, που έχουν δώσει ό,τι περισσότερο μπορούσαν, που δεν έμειναν κολλημένοι σε τραύματα, παράπονα και πικρίες, αλλά κατάφεραν να τα προσητέρισαν και να συνεχίσουν. Ένας τέτοιος άνθρωπος θα ήθελα να είμαι κι εγώ».

Πως νιώθετε τώρα που το «Ισοκράτημα» θα παιχτεί ξανά και επιπλέον θα ηχογραφηθεί;

«Ενθουσιασμένος! Γιατί επανέρχεται με έναν συγκλονιστικό πιανίστα, τον Γιάννη Βαρβαρέσο, με μια ορχήστρα που αγαπώ και με έναν νέο αξιόλογο μάετρο, τον Κωνσταντίνο Τερζάκη. Ξέρω πως ό,τι έχω αγαπήσει σε αυτό το έργο θα το παρουσιάσουν με πολύ αγνό και καθαρό τρόπο. Είναι σαν να μου δίνεται ένα δώρο. Ένα δώρο με ιδιαίτερη σημασία για μένα καθώς μου προσφέρει τη στιγμή που νοσταλγώ βαθιά, που έχω την επιθυμία να ξαναγυρίσω σε εκείνη τη ζωή, σε εκείνες τις συνθήκες που δημιούργησαν το “Ισοκράτημα”».

Η πολυετής θητεία σας στην Εθνική Λυρική Σκηνή δεν σας επιτρέπει, υποθέτω, να ασχοληθείτε όσο θα θέλατε με τη σύνθεση. Σας στοιχίζει αυτό; Έχετε σχέδια για το μέλλον;

«Όσο και αν αυτό που κάνουμε στη Λυρική το αγαπώ, το υποστηρίζω με όλες τις δυνάμεις μου και το χαίρομαι γιατί βλέπω πως σε μεγάλο βαθμό λειτουργεί και αποδίδει, η παλιά σχέση μου με τη μουσική μου λείπει. Θα την ξαναβρώ όμως όταν θα ολοκληρώσω τα διοικητικά μου καθήκοντα και θα επιστρέψω στην προηγούμενη ζωή που θα επιδιώκω. Συνειδητοποιώ πως στα χρόνια της Τήνου – όταν οι μέρες περνούσαν ήρεμες και δημιουργικές μέσα σε όλη εκείνη την ομορφιά – ζωούσα έναν πραγματικά πολυτελή βίο. Αλλά με τα ελάττωμα. Χωρίς να έχω καμία πολυτέλεια, ζωούσα την απόλυτη πολυτέλεια. Ελιτίω να την ξαναβρώ!».

«Το ισοκράτημα ενός μεσσήλικα» θα παρουσιαστεί σε συναυλία με τίτλο «Τετραφωνία» στην αίθουσα τελειώ του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου στις 13 Δεκεμβρίου, ώρα 21.00. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει επίσης έργα των Ντε Μασό, Παλεστρίνα, Πέρσελ, Λεονταρίτη και Σοστακόβιτς. Την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης διευθύνει ο Κωνσταντίνος Τερζάκης. Σολίστ στο πιάνο ο Βασίλης Βαρβαρέσος. Συμμετέχουν το κουαρτέτο σαξοφώνων Ωσμωσις και το θμελές ad hoc φωνητικό σύνολο από τη Σοφία Γαλλόδωσ.

Μπορεί να είναι η σχέση των ανθρώπων ή η ψυχολογία του κάθε ανθρώπου και ο σταυρός που κουβαλάει όλα αυτά τα χρόνια στη ζωή του... Εξαρτάται πώς το βλέπει ο καθένας».

Έχετε, νομίζω, έναν πολύ δικό σας τρόπο να απλώνεστε, να απλώνετε τη σκέψη σας μέσα στα κομμάτια που γράφετε, ανατρέχοντας σε αναμνήσεις, σε επιρροές, σε εικόνες, σε σχέσεις...

«Έτσι είναι. Και εδώ υπάρχει αυτό, όπως υπάρχει και ένα έντονο τελετουργικό περιεχόμενο. Και εδώ προσπαθώ να εκφραστώ χρησιμοποιώντας διάφορα στοιχεία από την κριτική και από άλλες παραδόσεις. Κάποια στιγμή ακούγεται μια επιρροή μελωδία, αυτό που λένε “της τάβλας”, από τη Θρόκη. Είναι η στιγμή του τραπέζιού, της τροφής. Η ώρα που οι άνθρωποι έρχονται πιο κοντά, που τα συναισθήματα ηρεμούν. Το έχω ζήσει αυτό έντονα με την οικογένειά μου, αφού και στα μέρη που μεγάλωσα, στην Κρήτη, καθόρισαν γύρω από την τάβλα και ενίοτε τραγουδούσαμε ριζίτικα».